

**Державна служба статистики України
Національна академія статистики, обліку та аудиту
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
Львівський торговельно-економічний університет імені І. І. Мечникова
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Академія прикладних наук WSHIU (Польща)
Університет Кантабрії (Іспанія)
Університет Мухаммадії Маланг (Індонезія)**

**МАТЕРІАЛИ
XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА
ГУМАНІТАРНИЙ АСПЕКТИ
(в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення)
Частина I**

**присвяченої пам'яті першого ректора
Національної академії статистики, обліку та аудиту,
доктора економічних наук, професора,
заслуженого економіста України**

**Івана Ісаковича
Пилипенка**

Київ, 16 жовтня 2025 р.

Київ – Інтерсервіс – 2025

УДК: 330.3+316.4](477)(082)
С 83

Стратегія розвитку України : фінансово-економічний та гуманітарний аспекти (в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення) : матер. XII Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2-х ч. Ч. 1. Київ, Інтерсервіс, 2025. 618 с.

ISBN 978-966-999-575-9

Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції містять тези доповідей, повідомлень і виступів її учасників, де викладено наукові результати аналітичного осмислення сутності сучасних проблем модернізації соціально-економічного, гуманітарного, освітнього, наукового простору та перспектив розвитку України. У частину I збірника увійшли тези доповідей 1 та 2 секцій.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів і студентів економічних і соціально-гуманітарних спеціальностей.

Адреса оргкомітету конференції:
Україна, 04107, м. Київ, вул. Підгірна, 1
тел.: (044) 486-15-02, (044) 486-13-10, +38 063-257-69-50
e-mail: finconferenceNASOA@ukr.net

Матеріали публікуються в авторській редакції. Відповідальність за науковий рівень тез доповідей, обґрунтованість висновків, достовірність результатів, дотримання академічної доброчесності несуть автори.

УДК: 330.3+316.4](477)(082)

ISBN 978-966-999-575-9

© Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2025

Редакційна колегія

Голова редакційної колегії:

Осауленко О. Г. – доктор наук з державного управління, професор, академік НАН України, ректор Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Заступники голови редакційної колегії:

Мельник В. М. – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Національної академії статистики, обліку та аудиту;

Бондарук Т. Г. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Члени редакційної колегії:

Пилипенко О. І. – доктор економічних наук, доцент, декан обліково-статистичного факультету Національної академії статистики, обліку та аудиту;

Євтушенко Н. М. – кандидат економічних наук, доцент, декан фінансово-економічного факультету Національної академії статистики, обліку та аудиту;

Мотузка О. М. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач редакційно-видавничого відділу Національної академії статистики, обліку та аудиту;

Чебанова В. Г. – літературний редактор редакційно-видавничого відділу Національної академії статистики, обліку та аудиту;

Спіжова С. М. – заступник завідувача редакційно-видавничого відділу Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Відповідальний секретар редакційної колегії:

Ковернінська Ю. В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національної академії статистики, обліку та аудиту.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Gudz O.

Financial Instruments For Stimulating Mortgage Market
Development Under Martial Law And Post-War Recovery Conditions 17

Lobodina Z. M., Trush V. L.

The Role of Budget Programs in Ensuring
the inclusive Development of Territorial communities 22

Lushney Y. I., Lobodin R. M., Karhut I. B.

Current Trends in Planning Revenues of the State Budget
of Ukraine in the Context of European Integration 25

Lytvyn R.

Digital Tools in Resilient Fdi Attraction of Agricultural Industry 28

Акопян Р. Р.

Віртуальний банкінг в Україні 30

Алексеев І. В., Угрин А. П., Яремкович М. Т.

Венчурне інвестування як фінансовий інструмент розвитку
територіальних громад 34

Андрійчик О. Я.

Вдосконалення механізмів гарантування та страхування
на фінансовому ринку як інструменту підвищення довіри
інвесторів та активізації капіталу 38

Андрухів А. І.

Тенденції розвитку ринку небанківських фінансових інститутів
України в умовах війни 41

Арутюнян С. С.

Перспективи розвитку міжнародного партнерства
для реалізації проєктів впровадження джерел
відновлюваної енергії на транспорті 45

Багатченко О. М.

Синергетичні ефекти фінансових інструментів стимулювання розвитку
територіальних громад: трансформація в умовах воєнного стану 47

Береславська О. І., Дідківська К. О. Роль ОВДП у фінансуванні держбюджету України	52
Біський С. М. Адаптація інструментів бюджетного фінансування цільових програм до викликів воєнного стану та повоєнного відновлення	55
Бліновський А. Ю. Способи досягнення ефективної бюджетно-податкової підтримки суб'єктів аграрної сфери України	59
Богдан І. В. Критерії та фактори стійкості банківського сектору	63
Богріновцева Л. М. Теоретичні аспекти впровадження інновацій у страховій сфері	66
Бондарук Т. Г., Бондарук О. С. Трансформація системи економічної безпеки України в умовах війни	71
Борисенко Д. А., Коляда О. В. Фінансова політика: залучення іноземного капіталу в умовах військової економіки	75
Бороденко Т. М., Городненко О. В. Сучасні тенденції розвитку банківської діяльності в Україні	78
Босак В. І. Управління кредитним портфелем банку в сучасних умовах	81
Бровар М. С. Український досвід регулювання економіки через реформування готівкового обігу	83
Брохівський Ю. А., Вавричук О. С. Землевпорядкування як інструмент фінансової стабільності місцевих громад	87
Бруньковська С. Т. Монетарні інструменти регулювання як засіб стримування інфляції в Україні	90
Бруцький Є. Й. Роль фінансової політики в поствоєнному економічному відновленні	93
Брянська Ю. О. Розвиток фінансового ринку України у воєнних умовах	97

Буряк Д. І. Лізингове фінансування ресурсного потенціалу аграрних підприємств в повоєнні роки	101
Бутенко В. В., Делі О. Д. Бюджетна політика та її вплив на економічний розвиток регіонів України	105
Вавричук О. С., Гойда М. П. Використання фінансових послуг для внутрішньо переміщених осіб (ВПО): проблеми та рішення	108
Ванькович Д. В., Лягера А. В. Оцінка ролі Національного банку України у фінансуванні урядових видатків	113
Васькун О. М. Міжнародні фінансові інструменти в міжнародній економічній діяльності України	117
Вергелюк Ю. Ю. Резистентність економіки в умовах зростання державного боргу	122
Власюк Н. І. Середньострокове бюджетне планування публічних фінансів України	126
Гаврищук А. С., Коляда О. В. Фінансові механізми регулювання впливу транснаціональних корпорацій на економіку України	129
Ганцяк М. О. Глобальні підходи до реструктуризації державного боргу	132
Гвоздєй Н. І. Грошова система України в умовах воєнного стану	136
Гелей Л. О., Банера Н. П. Податкова система як важіль впливу на економічний розвиток	139
Герман Я. І., Діденко Л. В. Фінансова інклюзія для населення України	144
Голиш С. С., Рубаха М. В. Фінтех як елемент креативних індустрій	148
Гришина Л. О., Зарубін А. В. Тенденції фінансово-кредитного забезпечення підприємницької діяльності	152

Гуменюк Т. М. Стратегія підвищення довіри до банківської системи України	156
Гуцул І. А., Супівська Т. Р. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів митної служби в умовах воєнного стану	161
Дацкевич В. С., Міняйло В. П. Корупційні ризики у публічних закупівлях	165
Дем'янишин В. Г., Кириленко О. П., Дем'янишин В. В. Фінансовий інструментарій стратегії управління публічними фінансовими ресурсами	170
Дідковська Л. І. Особливості державної підтримки тваринництва	175
Дзекунов С. М. Адаптивна бюджетно-податкова політика як чинник економічної стійкості держави	178
Дмитренко А. В., Юр'єва П. Б. Роль державного кредиту в економічному регулюванні національних економік	183
Дяченко Л. А., Голінська Т. А. Управління ризиками у діяльності комерційних підприємств	186
Дячук А. В. Лізинг як джерело проєктного фінансування в Україні	188
Житар М. О. Інноваційні фінансові інструменти відновлення та розвитку економіки України в умовах воєнного стану	190
Зимовець В. В. Стійкість корпоративного бізнесу в Україні під час війни: фінансовий вимір	194
Зіник О. Б. Оцінювання інвестиційної привабливості України в контексті прямих іноземних інвестицій	199
Зубченко А. Ю., Борисова В. А. Фінансова трансформація кредитного ринку України	202

*Дем'янишин Василь Григорович,
доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;
Кириленко Ольга Павлівна,
доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;
Дем'янишин Василь Васильович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;
Західноукраїнський національний університет*

ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

Стратегія управління публічними фінансовими ресурсами є складовою стратегій реформування системи управління державними фінансами України. Фінансовий інструментарій цих стратегій передбачений Бюджетним кодексом України, в якому розкриті основні положення даних інструментів та практика їхнього використання на всіх стадіях бюджетного процесу [1].

Необхідність формування стратегічних засад управління державними фінансами, їхньої складової – стратегії управління публічними фінансовими ресурсами обумовлена наявністю розмаїття проблем, які негативно впливали на функціонування та розвиток фінансової системи України. Серед таких проблем можна виділити: відсутність дієвої системи стратегічного планування; недостатній зв'язок між окремими показниками стратегічних планів і бюджету держави; відсутність якісного середньострокового бюджетного планування; низька якість бюджетного планування на рівні розпорядників та отримувачів бюджетних коштів; недосконалість управління казначейською системою виконання бюджетів; недостатній рівень прозорості та гласності щодо планування та використання коштів всіх видів бюджетів; відсутність стратегічних напрямів розвитку процесів формування та використання публічних фінансових ресурсів на всіх рівнях державного управління тощо.

Тому держава протягом останнього десятиріччя розробляла окремі стратегічні засади модернізації системи управління публічними фінансовими ресурсами, використовуючи всі можливі фінансові інструменти та важелі.

Одним із перших таких документів була Стратегія розвитку системи управління державними фінансами, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 774 від 1.08.2013 р., у якій було передбачено здійснення системної реформи управління публічними фінансовими ресурсами за рахунок посилення бюджетної дисципліни, стратегічного розподілу і перерозподілу бюджетних ресурсів, якісного надання державних послуг [2].

Однак поставлені завдання були виконані частково. Недосконалою виявилась податкова система, держава не завжди була в змозі забезпечити якісне

бюджетне планування та виконання бюджетів на належному рівні, розпорядники та отримувачі бюджетних коштів не мали можливості ефективно використовувати публічні фінансові ресурси для підвищення якості виконання своїх функцій. Тому розпорядженням Кабінету Міністрів України № 142-р від 8.02.2017 р. була схвалена Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки. Метою даної стратегії була розбудова ефективної системи управління публічними фінансовими ресурсами, яка створювала б умови для надання якісних державних послуг. *Для досягнення такої мети потрібно було виконати ряд важливих завдань за такими напрямками:*

- «дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі;
- підвищення ефективності розподілу ресурсів на рівні формування державної політики;
- забезпечення ефективного виконання державного бюджету;
- підвищення рівня прозорості та підзвітності в управлінні державними фінансами» [3].

Окремі завдання вказаної стратегії були виконані, однак не було досягнуто відчутних результатів. *Основними проблемами виявилися:*

- «відсутність цілісної системи стратегічного планування, слабкий зв'язок між стратегічним плануванням, бюджетним плануванням і плануванням державних інвестицій;
- відсутність повноцінного впровадження середньострокового бюджетного планування;
- неналежна якість бюджетного планування з боку головних розпорядників бюджетних коштів, що призводить до частих перерозподілів цих коштів та їх неефективного використання;
- недосконале управління ліквідністю єдиного казначейського рахунка та валютних рахунків державного бюджету в процесі виконання державного бюджету;
- відсутність чіткого розподілу повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- недостатня прозорість та підзвітність щодо використання коштів місцевих бюджетів;
- формальний підхід розробників нормативно-правових актів до здійснення фінансово-економічних розрахунків впливу виконання актів на надходження та втрати державного та/або місцевих бюджетів;
- обмежена кадрова спроможність щодо реалізації реформи на центральному та місцевому рівні;
- недостатня інституційна і управлінська підзвітність у сфері управління державними фінансами» [4].

У зв'язку з цим розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1805-р від 29.12.2021 р. була схвалена Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки [4]. Стратегічні засади модернізації системи управління публічними фінансовими ресурсами у межах цієї стратегії передбачають використання розмаїтого фінансового інструментарію на різних стадіях управління.

Так, на стадії фінансового планування доцільно розбудувати систему такого стратегічного планування, показники якого були б взаємоузгодженими, базувалися на реальних результатах макроекономічного та бюджетного прогнозування. Важливо, щоб ці показники були зорієнтовані на досягнення важливих стратегічних цілей, які підтримує суспільство. Для цього, на нашу думку, у першу чергу потрібно законодавчо врегулювати систему державного стратегічного прогнозування, деполітизувати макроекономічне та бюджетне прогнозування, удосконалити інструменти, підвищити фінансову спроможність держави у сфері бюджетного прогнозування. Важливою складовою цього напрямку роботи є сформувані ефективну систему середньострокового бюджетного планування на всіх рівнях бюджетної системи та учасників бюджетного процесу.

У стратегії зазначено: «З метою забезпечення якісної бази для розроблення документів середньострокового бюджетного планування та ефективного розподілу обмежених фінансових ресурсів необхідно забезпечити посилення зв'язку з процесом стратегічного планування, зокрема за рахунок підвищення якості та забезпечення оприлюднення планів діяльності головних розпорядників бюджетних коштів на середньостроковий період, що відповідають цілям та граничним обсягам видатків державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету...

Необхідно удосконалити підхід до визначення граничних обсягів видатків для головних розпорядників бюджетних коштів шляхом встановлення базового обсягу видатків державного бюджету... Слід вжити заходів, спрямованих на підвищення якості та прозорості планування головними розпорядниками бюджетних коштів та загального рівня бюджетної дисципліни. Зокрема, необхідно створити та запровадити нову інформаційно-аналітичну систему для бюджетного планування, що підвищить рівень автоматизації процесів та аналітичної спроможності учасників бюджетного процесу» [4].

Значне місце серед стратегічних засад управління публічними фінансовими ресурсами приділено розвитку програмно-цільового методу бюджетування, як дієвого засобу підвищення ефективності використання публічних фінансових ресурсів і якості надання державних послуг.

Крім цього, з метою забезпечення належної фінансової спроможності територіальних громад передбачено удосконалення міжбюджетних відносин та поглиблення фіскальної децентралізації.

У складі фінансових інструментів і заходів, спрямованих на формування публічних фінансових ресурсів, особливе місце займає розбудова сучасної справедливої податкової системи, удосконалення митної системи, модернізація управління фіскальними ризиками, державними активами, державним боргом, ліквідністю.

Серед інструментів і заходів, пов'язаних з ефективним використанням публічних фінансових ресурсів, доцільно виділити розбудову системи публічних закупівель, реформування управління державними інвестиціями, модернізацію системи бухгалтерського обліку у державному секторі економіки, казначейської системи обслуговування державних коштів, системи державного внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю.

У сукупності найважливіших засад побудови стратегії управління публічними фінансами, на нашу думку, доцільно виділити побудову сучасної системи управління інформаційними технологіями для забезпечення цифрового розвитку прозорості системи управління публічними фінансами. *Для цього передбачено проведення таких важливих стратегічних заходів:*

- «впровадження єдиних ІТ-стандартів, розбудова Єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи управління державними фінансами;
- перехід на впровадження електронних послуг, зокрема впровадження сервісної моделі надання ІТ-послуг, орієнтованої на користувача;
- реалізація першочергових проектів для забезпечення виконання пріоритетних завдань Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467;
- унеможливлення впливу людського фактора на автоматичну обробку інформації;
- збереження та підсилення кадрового потенціалу;
- захист інформації, яка обробляється в Єдиній інформаційно-комунікаційній системі управління державними фінансами» [4].

Важливими елементами стратегії управління публічними фінансовими ресурсами є забезпечення прозорості бюджету та активної участі громадян у бюджетному процесі. Для цього доцільно значно розширити обсяг інформації, що може бути опублікований, включаючи бюджетні запити, паспорти бюджетних програм головних розпорядників бюджетних коштів, а також звіти про виконання цих програм. Доцільним є розвиток Державного веб-порталу бюджету, забезпечення його зручності для громадян і різних користувачів. На рівні місцевих бюджетів доцільно стандартизувати заходи стосовно оприлюднення інформації щодо показників бюджетів, паспортів бюджетних програм, звітів про їх виконання тощо. Це дасть змогу громадянам ознайомитися з важливими показниками бюджету свого міста, територіальної громади, порівняти їх з показниками бюджетів інших територіальних громад.

У результаті належного використання фінансового інструментарію забезпечення виконання стратегічних засад управління публічними фінансовими ресурсами буде забезпечена розробка реальних стратегічних планів, макроекономічних показників та бюджетів усіх рівнів, що дасть змогу здійснити ефективний розподіл всіх публічних фінансових ресурсів держави. Це сприятиме значному підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів, покращенню якості державних послуг, посиленню відповідальності розпорядників та отримувачів бюджетних коштів за результати свого господарювання, забезпеченню своєчасного виявлення фіскальних ризиків та їхньої мінімізації, підвищенню ефективності державної фіскальної системи, удосконаленню системи бюджетного фінансування, кредитування, інвестування, державного внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю.

У процесі фіскальної децентралізації можливим буде забезпечення належного розподілу власних і делегованих повноважень між центральними органами влади та місцевим самоврядуванням, а також ресурсів на посилення фінансової незалежності та фінансових можливостей органів місцевого самоврядування. Для цього доцільно було б запровадити відповідну дієву систему фінансового контролю на місцевому рівні, переглянути функції і повноваження органів такого контролю, які б відповідали умовам фіскальної децентралізації.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Стратегія розвитку системи управління державними фінансами. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1.08.2013 р. № 774. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774-2013-p#Text>.
3. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8.02.2017 р. № 142-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-p>.
4. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-p#Text>.
5. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2030 року: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-p#Text>.